

Welke straf werkt?

Een meisje van 16 verkoopt softdrugs aan haar vriendinnen en de politie ontdekt dit. Een jongeman stapt dronken in de auto en wordt betrapt bij een blaastest. Welke straf is passend? En wat als deze dronken man een ernstig ongeluk had veroorzaakt?

Lichte straffen

Een rechter kan besluiten tot een boete, taakstraf of gevangenisstraf. Natuurlijk hangt die beslissing af van de ernst van het misdrijf. Voor een verkeersovertreding is een boete vaak al voldoende. Bij een taakstraf ben je wel vrije tijd kwijt, maar hoeft je niet in de gevangenis te zitten. De taakstraf bestaat bijvoorbeeld uit veertig uur werken in de keuken van een verzorgingstehuis. Een taakstraf kan ook een leerstraf zijn: de dronken automobilist moet een cursus volgen over gevaren in het verkeer. Daar kan ook een aanvulling bij gelden, zoals: tijdelijk het rijbewijs kwijt.

Jongeren krijgen soms de kans een strafblad te voorkomen met een Halt-straf. Dan krijgen ze de kans hun fout recht te zetten door de schade die ze hebben veroorzaakt te herstellen en excuses aan te bieden aan degene die schade leed. Heb je ergens graffiti gespoten? Dan ga je een ochtend graffiti schoonmaken. Een Halt-straf is geen echte straf, maar een mogelijkheid om een echte straf en ook een strafblad te voorkomen. Er zijn wel duidelijke **voorwaarden**: het moet gaan om licht strafbare feiten en de jongere moet er zelf mee instemmen. Als de jongere zich niet aan de afspraken houdt, of in herhaling valt, volgt alsnog een rechtszaak en mogelijk een echte straf.

Waarom straffen we?

Een gevangenisstraf voor volwassenen én jongeren is gebruikelijk bij zwaardere misdrijven. De rechter schat dan in wat de kans op herhaling is. Het is immers een doel van straffen om herhaling te voorkomen en de samenleving te beschermen. Een gewelddadige overval kan in de gevangenis in ieder geval even niet opnieuw een overval plegen. Daarnaast is een doel van straffen ook **preventie** van misdaden in het algemeen. Als je weet dat je voor zo'n gewelddadige overval al snel drie jaar gevangenisstraf krijgt, dan denk je wel drie keer na voordat je dat doet.

Een straf is ook een vorm van boeten, of je zou kunnen zeggen: vergelding. Je hebt iets fout gedaan, je moet daarvoor boeten. Dit is belangrijk voor slachtoffers en voor het gevoel van rechtvaardigheid in de samenleving. Een **systeem** met lichte straffen wordt daarom niet altijd gewaardeerd. Maar een rechtssysteem geeft ouders ook de kans om te leren van hun fouten. Na een gevangenisstraf moeten mensen ook weer **integreren** in de samenleving; een baan vinden, hun leven weer opstarten, zonder criminaliteit.

Wat werkt?

Dit is het meest **controversiële** aan gevangenisstraffen: helpen ze de samenleving verder of niet? Veel mensen willen zwaardere straffen, maar is dat wel beter? Stel je voor, een jongeman van 21 jaar rijdt voor de tweede keer weg bij een tankstation zonder te betalen en wordt dan gepakt. Hij heeft een baan met een laag salaris en is niet zo handig met zijn geld, daarom reed hij ook weg zonder te betalen.

De rechter kiest voor een korte gevangenisstraf. De jongeman raakt zijn baan kwijt. Misschien leert hij in de gevangenis criminelen kennen met wie hij nieuwe misdaden plant voor na zijn verblijf. Wat als de rechter had gekozen voor een taakstraf met een deel werken en een deel leren? Hij moet 40 uur de straten vegen en rommel opruimen, maar dit kan hij doen naast zijn werk; hij raakt zijn baan niet kwijt. Hij moet ook verplicht naar een cursus waar hij leert hoe hij zijn inkomsten en uitgaven beheert, zodat hij niet opnieuw in geldproblemen komt.

Kortom, de kans dat hij na zo'n gevangenisstraf weer een fout begaat kan groter zijn dan bij een taakstraf. En dit blijkt ook uit onderzoek: harder straffen leidt juist tot meer en ergere criminaliteit.

Wanneer is zwaar straffen nodig en verstandig?

Welke straf werkt?

Leer de nieuwe begrippen: **voorwaarde** – **preventie** – **systeem** – **integreren** – **controversieel**.

de voorwaarde: vooraf gestelde eis, iets wat moet gebeuren voor iets anders mag en kan gebeuren

VOORBEELD: Voor de dronken bestuurder is het volgen van een cursus een **voorwaarde** om zijn rijbewijs weer terug te krijgen.

VRAAG: Welke **voorwaarden** gelden bij een Halt-straf?

de preventie: voorkoming, het voorkómen dat iets gebeurt

VOORBEELD: Alle soorten straffen zijn uiteindelijk bedoeld als **preventie**: een manier om te voorkomen dat iemand een misdrijf begaat, of dat nog eens doet.

VRAAG: Zijn er ook andere manieren van **preventie** te bedenken, als het gaat om jongeren en criminaliteit?

het systeem: ordening, structuur, geheel van afspraken, samenhang van zaken

VOORBEELD: In het Nederlandse **rechtssysteem** werken advocaten, aanklagers, rechters en politie samen.

VRAAG: Wat vind je van het **systeem** van de Halt-straf?

Het woord 'systeem' wordt ook gebruikt voor de inrichting van een computer of van alle computers in een organisatie. Zo kun je ook 'systeembeheerder' zijn, dan zorg je ervoor dat alle computers in een bedrijf goed werken.

integreren: samengaan, ergens bij passen, bij een groep gaan horen, je zo ontwikkelen dat je in de samenleving past

VOORBEELD: Om goed te **integreren** na een straf is een baan of opleiding belangrijk.

VRAAG: Kun je zeggen dat iemand niet goed **geïntegreerd** is als hij/zij opnieuw een misdrijf begaat?

controversieel: omstreden, waar grote meningsverschillen over zijn, het roept discussie op

VOORBEELD: Het zwaarder straffen is zeer **controversieel**; zelfs rechters zijn het er niet over eens.

VRAAG: Dankzij een Halt-straf krijg je geen strafblad en veel mensen vinden dat prima. Of vind jij het wel een **controversieel** onderwerp?

Welke straf werkt?

Mensen zeggen wel eens dat we in Nederland een mild **systeem** voor straffen hebben. Het zou luxe zijn in de gevangenis. Het was bijvoorbeeld behoorlijk **controversieel** toen bekend werd dat gevangenen ook computers mochten gebruiken. Maar daarbij mogen ze geen internet gebruiken en dus ook niet e-mailen. Het gebruik van de computer kan wel bijdragen aan hun studie en ontwikkeling, zodat ze beter **integreren** na hun gevangenisstraf.

Als het belangrijkste doel van straffen de **preventie** van herhaling is, dan is het slim om te kijken naar landen waar dat goed lukt. Noorwegen is daar een goed voorbeeld van. De gevangenen zijn daar zo ingericht dat het leven binnen de muren zo veel mogelijk lijkt op het leven erbuiten, met een fitnessruimte, computerspelletjes, een tuin.

In Nederland krijgen steeds meer jongeren een celstraf en daar maken deskundigen zich wel zorgen over. In de gevangenis leert de jongere mensen kennen die ook al ervaring hebben met criminaliteit. Dat maakt de kans op herhaling na de straf juist groter. Bij licht strafbare feiten is een Halt-straf daarom een goede oplossing. Het is natuurlijk wel een absolute **voorwaarde** dat het niet om ernstig geweld of geplande misdaden gaat, want dan zal men het onvoldoende vinden dat de jongere een paar uur gaat schoonmaken.

In de opgaven hieronder bekijk je een Nederlandse cel en een taakstraf. Werk ze op roosterpapier uit – je mag een rekenmachine gebruiken.

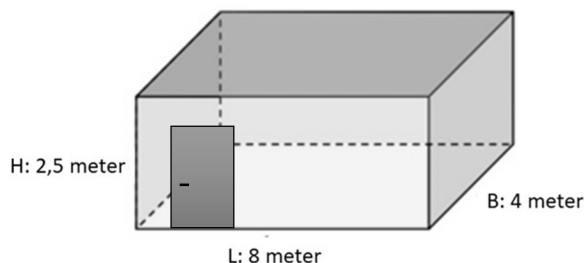
Opgave 1

- Je gaat een gevangeniscel als een ruimtelijk figuur tekenen. Het is een smalle, langwerpige cel. Wat voor ruimtelijk figuur wordt dit, hoe noemen we die?
- Teken de figuur ABCD.EFGH op roosterpapier, waarbij 1 cm gelijk is aan 1 meter. $AB = 4,5\text{m}$. $BC = 2,5\text{m}$. $AE = 2,5\text{m}$. *
- De Nederlandse wet eist dat een gevangeniscel 'minimaal een vloeroppervlak van 10 vierkante meter, een breedte van 2 meter en een vrije hoogte van 2,5 meter heeft'. Voldoet deze ruimte aan deze eis?

* Als je nog niet geleerd hebt op deze wijze een figuur te tekenen, teken dan de aanzichten van deze cel van $4,5\text{m} \times 2,5\text{m} \times 2,5\text{m}$.

Opgave 2

Een groepje tieners is betrapt op het spuiten van graffiti op een schuur. Als Halt-straf moeten zij de schuur van een nieuwe laag verf voorzien. Hieronder zie je een schematische weergave van de schuur.

- Ze verven alleen de buitenmuren. Het is een houten schuur en de deur is ook van hout, alles moet geverfd worden. Hoe groot is dat oppervlak?
- Er zijn twee lagen verf nodig. De verf wordt verkocht in blikken van 2 liter. Volgens de informatie op het blik kun je daarmee 23 m^2 verven. Hoeveel blikken verf moeten er ingekocht worden?

Welke straf werkt?

Spreek je uit! Je hebt nu genoeg kennis over het onderwerp om er een mening over te hebben. Er is één stelling en je bent vóór of tegen het standpunt. Gebruik in het debat de nieuwe begrippen: **voorwaarde – preventie – systeem – integreren – controversieel.**

Standpunt:

We moeten in Nederland zwaarder straffen.

Als je vóór het standpunt bent, vind je bijvoorbeeld dat drie jaar celstraf bij een gewelddadige overval niet genoeg is; en dat Halt-straffen vervangen moeten worden door echte straffen.

Als je tegen het standpunt bent, vind je dat in de situatie van een gewelddadige overval drie jaar celstraf voldoende is en dat Halt-straffen prima oplossingen zijn.

Maak hier jouw notities voor het debat.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slightly aged or off-white appearance.

hulpzinnen!

Deze zinnen helpen je om een goede bijdrage te leveren aan het debat:

- Als we zwaarder straffen, dan is het gevolg dat...
- Als we het systeem van straffen niet wijzigen, dan verwacht ik dat...
- In tegenstelling tot wat jij beweert, vind ik dat...
- Op basis van deze voorbeelden concludeer ik dat...

Welke straf werkt?

Schrijf op wat jij denkt over het onderwerp. Gebruik daarbij de nieuwe begrippen: **voorwaarde – preventie – systeem – integreren – controversieel.**

Kies je standpunt (zoals bij het debat) en schrijf in volledige, nette zinnen op wat jij vindt en waarom je dat vindt. Geef minimaal drie argumenten bij je standpunt (drie redenen waarom je dit vindt). De hulpzinnen helpen je op weg.

- Het Nederlands rechtssysteem hanteert de volgende straffen: ...
- Ik ben van mening dat...
- In de eerste plaats vind ik dat omdat...
- Ten tweede moeten we bedenken dat...
- En tot slot is aangetoond dat...
- Kortom, ...

[illegible]

Schrijf creatief!

Helaas, je bent schuldig bevonden. Je was betrokken bij een groots opgezette bankoverval. Vanaf dag 1 in de gevangenis houd je een dagboek bij. Schrijf het dagboek van die eerste week. Waarom zit je er? Hoe zien je dagen eruit? Wie ontmoet je daar? Hoe voelt het om je vrijheid te missen? Wie/wat mis je het meest?